

PROBLEM ÇÖZME BECERİSİ NEDİR?

VELİ VE ÖĞRETMEN OLARAK ÇOCUKLARIMIZDA BU BECERİLERİ NASIL GELİŞTİREBİLİRİZ?

Problem istenmeyen bir durumun meydana gelmesidir. İnsanlar, yaşamı boyunca her alanda birçok problem ile karşılaşmaktadır. Karşılaşılan bu duruma tepkisi, nasıl yaklaşacağı, hangi kararları alacağı, çözüme varmak için kullanacağı yola problem çözme becerisi denir. İlerleyen yaşlarda endişe yaratacak durumların üstesinden gelebilmek ve daha verimli kararlar alabilmek için, çocukluk döneminde sorunla başa çıkma, problem çözme gibi özellikleri kazanmak çok önemlidir.

İnsan yaşamının en önemli unsurlarından biri, farklı bireylerle etkileşime geçerek sağlıklı iletişim kurabilmektir. Birbirleriyle kurdukları ilişkilerde zaman zaman sorun yaşamaları gayet normal bir durumdur. Çocukluk döneminden itibaren problem çözme becerisini destekleyerek bu durumların üstesinden gelmeye çalışılmalıdır.

Problem Çözme Aşamaları Nelerdir?

- Soruna Yönelme: Var olan sorunun çözüleceğine inanmak
- Sorunun Tanımı: Problem ile ilgili belirsizliklerin netleştirmek
- Alternatif Çözüm Oluşturulması: Birçok farklı yöntemler bularak değerlendirme yapmak
- Karar Verme: Alternatif olarak bulunan çözümlerden birini seçmek
- Uygulama: Seçilen çözümü hayata geçirmek

Çocuklarda Problem Çözme Becerisinin Etkileri Nelerdir?

Yapılan araştırmalarda problem çözücü düşünme becerisi kazandırılmış çocukların, bireyler arası problem çözme, farklı şekillerde çözüm üretme, ilişki kurma, etkili düşünme ve öğrenme gibi becerilerin daha iyi düzeyde olabileceği gözlemlenmiştir.

Okul öncesi çocuklara, sorunlarıyla nasıl başa çıkacağı konusunda eğitimler verilmelidir. Bu durum, çocuğun okula başladığı dönemde kendi akranları ile iletişim kurduğunda meydana gelebilecek ufak tefek problemlere karşı hazırlıklı olmasını sağlar. Farklı alternatifler düşünüp, sorunun üstesinden gelerek sonuca ulaşmasına neden olur. Böylece kaygı, stres, okuldan uzaklaşmak, içine kapanıklık, kendini ifade edememe gibi birçok özelliklerin önüne geçilmiş olacaktır.

Ebeveyn olarak okul öncesi dönemde, problem çözme becerisini çocuğunuza kazandırmaya çalışarak yetişkinlik döneminin zeminini hazırlamış olacaksınız.

VELİ VE ÖĞRETMEN OLARAK

ÇOCUKLARIMIZDA PROBLEM ÇÖZME BECERİSİNİ NASIL GELİŞTİREBİLİRİZ?

- Çocuğunuz, öğrenciniz bir sorun ile karşılaştığında onun adına çözmek ya da söylemek yerine, düşünmeye sevk ederek çözüm yolu bulması için teşvik edebilirsiniz.
- Çocuğunuza, öğrencinize sorumluluklar verebilirsiniz. Böylece kendine olan güveni artacaktır. Kendine güveni olan çocuk, problemlerle daha kolay baş edecektir.
- Çocuğunuzun, öğrencinizin problemini mutlaka dinlemelisiniz.
- Anlattıklarını özetleyerek onu anladığınızı hissettirebilirsiniz. Bu durum, çocuğunuzun, öğrencinizin sorununu önemseydiğinizi ve çözüme değer bir olay olduğunu fark etmesini sağlar.
- Ona doğrudan çözümü söylemek yerine, onlara açık uçlu sorular sorarak çocuğun düşünmesini sağlamalısınız. Ne oldu? Sorun nedir?,... olmadan (örneğin o sana vurmadan) önce ne olmuştu?,... olunca (örneğin, o sana vurunca) ne hissettin? Sen... yapınca (örneğin onu annesine şikayet edince) ne oldu?, Sen... yapınca (şikayet edince) o ne hissetmiş olabilir? Sen... yaptıktan sonra (şikayet ettikten sonra) sonuç ne oldu?,...yapmaktan (şikayet etmekten) daha başka ne yapabilirdin?
... yapmak (onu başkasına şikâyet etmek) sence iyi bir fikir mi? (Uygun bir fikir olduğunu düşünüyorsanız, Öyleyse bunu deneyebilirsin, diyebilirsiniz) Burası... yapmak için (onu şikâyet etmek için) sence uygun bir yer mi / uygun bir zaman mı? Bunun için daha uygun bir zaman düşünür müsün? vb. sorularla çözüm yolu bulabilmesi için cesaretlendirebilir ve konu hakkında düşünmesi için teşvik edebilirsiniz. Bu tür konuşmalarla çocuk kendi davranışının nedenleri, davranışlarının başkaları üzerindeki etkileri, davranışlarının olası sonuçları üzerinde düşünmeye yönlendirilmiş olur.
- Var olan sorun hakkında kendi fikirlerinizi çocuğunuza, öğrencinize anlatabilirsiniz. Farklı bakış açıları bulmasını destekleyebilirsiniz.
- Daha önce başınıza gelen benzer problemleri nasıl çözdüğünüzü anlatan hikâyeler anlatın, farklı örnekler gösterin.
- Birlikte filmler izlenip, kitaplar okunabilir. Bu aktiviteyle birlikte filmde ya da kitapta yaşanan bir sorunda çocuğunuza, öğrencinize ‘bu senin başına gelse ne yapardın?’ gibi sorular yöneltebilirsiniz. Bu tarz küçük sorular ile çocuğunuza, öğrencinize başına gelmeden, farklı problemlere karşı çocuğunuzun, öğrencinizin çözüm üretmesini sağlayarak çoklu düşünmesine destek olabilirsiniz.
- Sorun hakkında tartışarak farklı çözüm yolları bulmasını destekleyebilirsiniz.
- Ev ortamında, sınıf ortamında çözüm üretmeye, düşünmeye sevk edici oyunlar oynayabilirsiniz.
- Bir problemle karşılaştığınızda kendinize şunu sorun, bundan ne öğrenebilirim, nasıl farklı bir yaklaşım olabilir, gözden kaçırdığım yöntem ne olabilir? Bu bakış açısını, çocuğunuza, öğrencinize kazandırmaya çalışın.
- Çözüm buldurmaya, düşünmeye sevk eden akıl oyunlarından faydalanın.
- Bazen çocuklar halledebildiğini bildiğimiz bir durum üzerinde uğraşırlar; örneğin anaokulu çağındaki bir çocuğun montunun fermuarını çekmeye çalışması gibi. Çekemediklerinde sinirlenirler. Bunun sebebi yoğun duyguların etkisinde olmalarıdır. Bu durumda sakin olun ve yaptığı işe ara vermesini sağlayın. Olay yatıştığında duygularını anlamasını sağlayacak bir konuşma yapın.
- Bazen tek ihtiyaç duydukları şey becerilerine olan inancınızı göstermenizdir. “Bunu yapabileceğini biliyorum”. Daha büyük yaştaki çocuklar bazen saçma sonuçlar ortaya çıkaran perspektif ve mizahı çok sever: “Projen mükemmel görünmezse görünmesin, doğum günü kutlamayı yasaklayacak halleri yok ya!”
- Bazen görev kolay görünebilir fakat çocuğunuzun gözünde inanılmaz derecede büyür. Görevi çocuğun gözünde basitleştirmek için yapılacakları adım adım anlatan bir liste oluşturun. (Zamanla bu adımları oluşturma işine çocuğu da dahil edin.)

Bu anlamda problem çözme becerisine sahip olan çocuklar, dış dünyayı daha hızlı ve verimli bir şekilde yorumlayabilmektedir. Ev ortamında, sınıf ortamında “Problem Çözme Becerisi” kazandıracak etkinlikler, çalışmalar yapmamız oldukça önemli bu anlamda©